

Uvisse fortællinger - når billeder fortæller

Af Camilla Jalving

'Fora - fortællinger fra det uvisse' er titlen på den kommende udstilling på Randers Kunstmuseum, der åbner den 12. maj 2007 med værker af billedkunstnerne Vibe Bredahl, Lise Blomberg Andersen, Rikke Benborg, Marika Seidler, Linda Bjørnskov, Kathrine Ærtebjerg, Lærke Lauts og Mie Mørkeberg. 'Fora' er som bekendt flertalsformen af 'forum'. 'Fora' er også overskriften for en række møder kunstnerne imellem. Det første fandt sted på Galleri Tom Christoffersen i København i begyndelsen af 2006, hvor en mindre udgave af udstillingen kunne ses. Nu er det Randers Kunstmuseum, der er det næste forum.

De udstillende kunstnere er alle uddannet ved Det Kongelige Danske Kunstakademi indenfor de seneste et til syv år. Det er ét fællestræk. Der er også andre. For selvom de otte kunstnere ikke udgør en decideret kunstnergruppe – her er ingen manifeste eller proklamerede gruppeidentiteter - er der masser af ligheder at spore deres praksisser imellem. Mest indlysende er brugen af et figurativt og fortællende – frem for et abstrakt - formsprog, hvad enten det drejer sig om tegning og maleri som hos Vibe Bredahl, Lise Blomberg Andersen, Linda Bjørnskov, Kathrine Ærtebjerg og Mie Mørkeberg, eller video som hos Rikke Benborg, Marika Seidler og Lærke Lauts, som dog ikke udelukkende arbejder indenfor dette medie.

De udstillende kunstnere er da også nogle af hovednavnene indenfor den figurative og fortællende stil, der i disse år har markeret sig stærkt på den danske samtidskunstscene. Er der ligheder, er der imidlertid også forskelle. Man kan således ikke tale om én figurativ stil, men flere, fra Linda Bjørnskovs pågående og groft opmalede neonfarver til Vibe Bredahls pertentlige filigran. Eller fra Kathrine Ærtebjergs flydende blæktegninger, der som Rorschach tests synes at strømme ud fra sjælens dybder til Marika Seidlers sødmefulde akvareller eller Lise Blomberg Andersens delikate, filmiske tableauer. 'Stil' er overhovedet et vanskeligt begreb at bruge, når det kommer til samtidskunstens mange forskellige udtryk. Der sakses, zappes, approprieres, genbruges og citeres fra romantisk landskabsmaleri til ekspressionisme og pigekammerromantik. Det gøres imidlertid ikke uden et vist spil mellem det indfølelsesbetonede og det planlagte, det autentiske og det iscenesatte, det alvorlige og det humoristiske. Kast eksempelvis et blik på Linda Bjørnskovs malerier, hvor ekspressive strøg møder det planlagt pixellerede. 'Stil' virker på den måde mere som noget, der leges med end som noget, der bekendes til.

Mere oplagt er det derfor, at forbinde de otte udstillende kunstnere tematisk. Her handler fællesmængden om fantasi og drøm, om parallelverdener og virkelighedsforskydninger, om eventyrlige universer, hvor mennesker er dyr og dyr, mennesker. Den handler om det at være i en anden bevidsthedstilstand, som at drømme, når man er vågen. Helt grundlæggende, hvilket udstillingens titel også siger, handler den også om *at fortælle*.

Det er værd at standse lidt her. For hvordan fortæller man med det visuelle som sprog? Nogle af værkerne synes at indlejre fortællingen i billedet som et nærmest filmisk forløb, som eksempelvis hos Mie Mørkeberg eller hos Vibe Bredahl, der helt konkret gør brug af sproget. Den filmiske fortælling er også stærk i videoværkerne af Marika Seidler, Rikke Benborg og Lærke Lautas. Men til forskel fra filmen, Hollywood filmen især, kolporteres det vi normalt forstår ved fremadskridende handling. I stedet for klimaks får vi fortællinger, der går i ring, antydninger og uforløste gåder.

I andre af udstillingens værker, eksempelvis Lise Blomberg Andersens malerier, eller Lærke Lautas tegninger mobiliseres fortællingen, idet der skabes en bestemt stemning. En særlig situation, som synes at rumme meget mere, end det, man lige kan se. Indenfor filmens univers taler man om *suspense*. Hitchcock var den eminente mester til at i betragteren at fremmane følelse af, at øjeblikket rummer noget mere end det, som vises, et *efter*, som vi endnu ikke kender til, men kun kan gisne om og kun fornemme som en truende mulighed, en dramatisk begivenhed, der lurar lige under overfladen. I udstillingen bliver *suspense* et fortællemæssigt greb, der mobiliserer betragterens egne fortællinger.

Og hvad fortælles der så om? Det ligger i udstillingens titel: Fortællinger fra det uvisse. Det uvisse er det, som endnu ikke er vist (som i 'det er ganske vist'), ej heller bevidst. Det er det, vi endnu ikke kender til, det vi endnu ikke har en klar viden om og som sproget endnu ikke har fundet sine ord for. Man kan se denne interesse for det uvisse som en surrealistisk understrøm, en kunstnerisk orientering mod det, som Freud i århundredeskiftets Wien diagnosticerede som det ubevidste, de fortrængte dybder i det menneskelige sind. Kunsthistorisk kan man finde forløberen i Surrealismen og dens interesse for menneskets irrationelle sindstilstande. I 1924 fremhæver forfatteren André Breton i sin litterære brandtale 'Det surrealistiske manifest', hvorledes drømme kan inspirere til kunstnerisk produktion. Drømmen er udtryk for frihed. Det er gennem den, at logikkens overherredømme kan udfordres.

Der er imidlertid stor forskel på dengang og nu – og det er ikke kun en forskel i tid. For hvis Surrealismen var en mandedomineret bevægelse, endda stærkt misogyn på nogle punkter,

er den kvindelige dominans nu slående. Og hvis Surrealismen, i hvert fald i sine senere populariserede aftapninger, fik sit helt eget stereotype symbolsprog, er værkerne i 'Fora – fortællinger fra det uvisse' kendetegnet ved en anderledes ubestemmelighed. Kunstnerne her genbruger ikke bare det kulturelle repertoire af symboler. De skaber også nye. På den måde fortælles der ikke bare *fra* det uvisse. Der fortælles også det, som er uvist endnu.